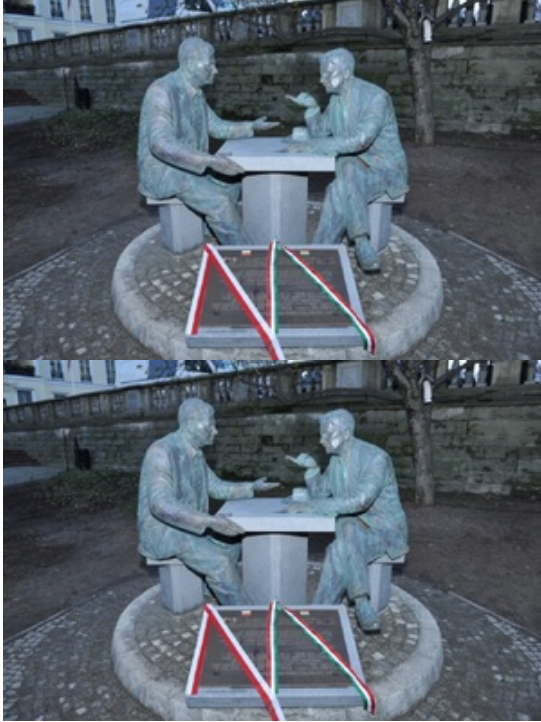

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/37204,Odsloniecie-pomnika-bohaterow-Polski-Wegier-i-Izraela-Henryka-Slawika-i-Jozefa-A.html>
26.04.2024, 10:01

Odślonięcie pomnika bohaterów Polski, Węgier i Izraela - Henryka Sławika i Józefa Antalla - Warszawa, 8 listopada 2016

We wtorek, 8 listopada br. w Dolince Warszawskiej przy ul. Fryderyka Chopina w Warszawie odsłonięty został pomnik poświęcony Polakowi Henrykowi Sławikowi i Węgrowi Józefowi Antallowi, którzy uznawani są za bohaterów Polski, Węgier i Izraela. Podczas II wojny światowej wspólnie uratowali co najmniej 5 tys. polskich Żydów.

Pomnik autorstwa rzeźbiarza Władysława Dudka przedstawia sylwetki Sławika i Antalla rozmawiających przy stoliku.

Odsłonięcie pomnika poprzedziła msza święta odprawiona w Archikatedrze Warszawskiej.

Inicjatorem uroczystości był ambasador Polski na Węgrzech, współprzewodniczący społecznego komitetu budowy pomnika Grzegorz Łubczyk, a współorganizatorem Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Prezydent RP Andrzej Duda.

W uroczystości uczestniczyli m.in. marszałek Sejmu Marek Kuchciński, wicemarszałkowie Senatu Maria Koc i Adam Bielan, wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego Piotr Gliński, ambasador Węgier Iván Gyurcsík, metropolita warszawski kard. Kazimierz Nycz, p.o. Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk oraz naczelny rabin Polski Michael Schudrich, a także kombatanci i członkowie rodzin Sławika i Antalla.

Instytut Pamięci Narodowej reprezentował prof. Jerzy Eisler, dyrektor Oddziału IPN w Warszawie.

Henryk Sławik (1894, Szeroka – 1944, niemiecki obóz zagłady Mauthausen-Gusen), uczestnik trzech Powstań o polskość Śląska, aktywny działacz społeczny, samorządowy i polityczny (niepodległościowy PPS), wieloletni redaktor naczelny „Gazety Robotniczej”. Do wielkiej historii wszedł na Węgrzech podczas II wojny światowej. To jeden z ponad 120 tys. polskich uchodźców wojennych, których we Wrześniu 1939 roku gościnnie przyjął Węgry. Jako prezes Komitetu Obywatelskiego do Spraw Opieki nad Polskimi Uchodźcami na Węgrzech (1939-1944) został pełnomocnikiem na Węgry Ministra Pracy Rządu RP na Wychodźstwie.

Wzorowo wywiązał się z bardzo trudnej roli opiekuna tysięcy rodaków. Do legendy przeszły jego relacje z Józsefem Antallem seniorem, które z urzędowych zamieniły się w przyjaźń na śmierć i życie w dosłownym znaczeniu tych słów. Dzięki pomocy Antalla i polskich księży Sławik – według Yad Vashem – uratował ok. 5 tysięcy polskich Żydów-uchodźców. Aresztowany przez gestapo (1944), bity i katowany nie zdradził swego węgierskiego Przyjaciela, dzięki czemu Antall przeżył. Wielki „Sprawiedliwy wśród narosów świata” (1990), pośmiertnie odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (2004) i Orderem „Orła Białego” (2010).

József Antall Senior (1896, Oroszi – 1974, Budapeszt), członek herbowej drobnoszlacheckiej rodziny o patriotycznych tradycjach, wychowany w duchu przyjaźni z Polakami. Podczas Wielkiej Wojny ranny pod Przemyślem i uratowany przez polską rodzinę. Wybitny prawnik, świetny organizator. Jako dyrektor IX Wydziału Socjalnego MSW jesienią 1939 roku został Pełnomocnikiem Rządu Królestwa Węgier ds. Uchodźców Wojennych. To On podczas wizytacji zgrupowań uchodźczych poznał Henryka Sławika, któremu zaproponował utworzenie polskiego przedstawicielstwa. Szczególną troską otoczył kilka tysięcy polskich dzieci i młodzież, tworząc dla nich szkoły, w tym słynne liceum i gimnazjum w Balatonboglár. To Antall ze Sławikiem w 1943 r. w Vácu założyli znany sierociniec żydowski, który dla kamuflażu nazwali „Sierocińcem Dzieci Polskich Oficerów”. Mimo okupacji niemieckiej Węgier wszyscy jego mieszkańcy przeżyli. Określenie „Ojczulek Polaków” mówi wszystko o tym, kim był dla naszych rodaków. W 1949 roku komuniści usunęli go z życia publicznego. Za swą postawę i działalność w czasie wojny uhonorowany wieloma zagranicznymi odznaczeniami, w tym polskimi: Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (1948) i pośmiertnie Krzyżem Wielkim Orderu Zasługi RP (2010). Również pośmiertnie „Sprawiedliwy wśród narodów świata” (1990).